

از «خواستن» تا «توانستن» در حکمرانی انجمن‌ها و سمن‌ها

محمد بهار لو محمدزاده

مشاور حکمرانی سازمانی

در پیش‌درآمد سفرمان گفتیم، جوامع تخصصی شامل انجمن‌ها، سمن‌ها (سازمان‌های مردم‌نهاد) و موسسات امور بشردوستانه، نه بنگاه‌های اقتصادی‌اند و نه نهادهای حکومتی. اینان از دل جامعه مدنی برمی‌خیزند و در پی تحقق خیر عمومی، تعالی حرفه‌ها و رشد انسان‌ها هستند. اما همین ویژگی‌ها سبب می‌شود حکمرانی در آنها پیچیده‌تر از الگوهای دولتی یا شرکتی باشد. حکمرانی جوامع تخصصی نیازمند ساز کاری خاص است؛ ساز کاری که بر اعتماد، مشارکت و مقصود جمعی استوار است و نه بر قدرت و اقتدار.

این هفته، با پرسشی بنیادین روبه‌رو می‌شویم؛ چگونه می‌توان از «خواستن حکمرانی» به «توانستن حکمرانی تأثیر گذار» رسید؟ در ایران هنوز آمار دقیقی از شمار و وضعیت انجمن‌ها و دیگر جوامع تخصصی در دست نیست، اما نمونه‌های موفق‌ی مانند IEEE، AMA، Rotary در جهان نشان می‌دهند که حکمرانی موثر بیش از نیت نیک، نیازمند ظرفیت‌سازی، نظام‌مندی و زیرساخت‌های فرهنگی و سازمانی است. بسیاری از این جوامع از شفافیت، پاسخگویی و ناآوری سخن می‌گویند، اما اگر این خواستن با توانایی و ساختار مناسب همراه نشود، به‌سرعت به فرسایش انگیزه‌ها و بی‌اعتمادی منجر خواهند شد. حکمرانی تأثیر گذار، محصول نیت خیر نیست؛ ثمره اندیشه، ساختار و فرهنگ است و برای آن باید پیوسته یاد گرفت، گفت‌وگو کرد و با نگاهی باز به مسیر نگریست.

اصل اول در این سفر، «صل داشتن مقصود» است. مقصود، جهت و معنای حرکت جمعی را مشخص می‌کند و باید هم در اهداف و هم در فرهنگ، بازتاب داشته باشد. انجمن‌ها باید بدانند چرا وجود دارند، برای چه هدفی تلاش می‌کنند و چگونه می‌توانند بهترین تأثیر گذاری را بر حرفه و جامعه خود داشته باشند. بی‌تردید، وقتی مقصود شفاف و روشن شود، همدلی افزایش می‌یابد و سرمایه اجتماعی تقویت می‌شود.

به‌طور کلی، مقصود را می‌توان حول چند محور اساسی از جمله موارد ذیل بازساخت:

تعیین استانداردها و مریت‌های حرفه‌ای؛ ایجاد الگوهای رفتاری، تعریف نظام اعتبارسنجی و تضمین تعالی حرفه‌ای. آموزش و توسعه مداوم؛ فراهم‌سازی فرصت‌های یادگیری از طریق کارگاه‌های آموزشی، همایش‌ها، وبینارها و کتب، گزارشات و نشریات تخصصی.

اعتباربخشی و صدور گواهینامه‌ها؛ رسمیت‌بخشی به دانش و تجربه اعضا و تقویت منزلت حرفه‌ای آنان.

حمایت و کنش جمعی؛ ایفای نقش صدای حرفه در برابر سیاست‌گذاران و حراست از منافع صنفی و اجتماعی اعضا. شبکه‌سازی و همکاری؛ ایجاد فرصت از تباط میان هم‌پیشگان، تسهیل انتقال تجربه و هم‌افزایی در بستر حرفه. خدمت و مسئولیت اجتماعی؛ مشارکت و تأثیر گذاری در فعالیت‌های بشردوستانه و زیست‌محیطی به‌عنوان تجلی روح مدنی و اخلاق اجتماعی.

بیلانه‌های مقاصد، ارزش‌ها و چشم‌انداز باید چنان تدوین شوند که هم برای اعضا و هم برای جامعه الهام‌بخش باشند. ارکان حکمرانی مسئول همسویی ارزش‌های سازمانی با مقاصد کلان هستند و طبعاً میزان تعهدشان به حکمرانی خوب، در نحوه هدایت انجمن و رفتارهای فرهنگی آنها آشکار می‌شود. هر گاه شکاف بین «گفتار ارزشی» و «کردار سازمانی» هر انجمن کاهش یابد، می‌توان گفت مقصود در زندگی آن انجمن، جریان یافته است.

برای تحقق این مهم، ۳ واژه کلیدی راهگشاست: اعتماد، گفت‌وگو و یادگیری. اعتماد سرمایه اصلی هر جامعه مدنی است. بدون آن، هیچ ساز کاری یا ساختاری، پایدار نمی‌ماند. اعتماد پیوستگی اعضا را حفظ و زمینه توسعه تداوم را فراهم می‌کند. گفت‌وگو ساز کار احیای اعتماد است. در انجمن‌هایی که اعضا آزادانه و با احترام نظر می‌دهند، اختلاف دیدگاه تهدید نیست. بلکه فرصتی برای یادگیری است. گفت‌وگو یعنی فرآیند پیوسته تبادل تجربه، نه صرفاً تشکیل جلسات و صدور مصوبات و در نهایت، یادگیری محرک و پیشبرن تداوم حکمرانی تأثیر گذار است. یادگیری، یعنی تبدیل تجربه به بینش. جامعه‌ای یادگیرنده است که در آن تصمیم‌گیری‌ها با بازخورد و تأمل مداوم بالایش می‌شود. این ۳ عنصر، با هم حلقه حکمرانی تأثیر گذار را تکمیل می‌کنند. مقصود، اعتماد، گفت‌وگو و یادگیری (۴ ستون یک سفر پرمهر).

از خطاهای رایج در حکمرانی انجمن‌ها و جوامع تخصصی نگاه ابزاری به ساختار است. بسیاری می‌پندارند آیین‌نامه و دستورالعمل کافی است. اما قوانین و قواعد بدون فرهنگ گفت‌وگو و اعتماد، همچون ساز بی‌نوازنده هستند. ساختار باید بستر همکاری و هم‌افزایی باشد، نه ابزار کنترل. گفت‌وگو باید تاروپود روابط جاری شود؛ هر تصمیم، بایستی بازتاب تبادل اندیشه‌ها باشد. تنها در چنین فضایی است که اعضا مقصود مشترک را درک می‌کنند و شبکه‌ای یادگیرنده شکل می‌گیرد؛ شبکه‌ای که هر صدا در آن شنیده و هر تجربه‌ای به دانشی جمعی تبدیل می‌شود. بازاندیشی در حکمرانی انجمن‌ها و سمن‌ها، امروز بیش از هر زمان دیگر ضرورت دارد. جهان حرفه‌ها و کنش اجتماعی در حال دگرگونی است؛ مرزهای تخصص و جامعه درهم‌تنیده‌اند و انتظارات از انجمن‌ها رو به افزایش است. اگر این نهادها-نیاموزند که با تغییر، یاد بگیرند و گفت‌وگو کنند، دیر یا زود از مدار تأثیر گذاری خارج خواهند شد. توانستن در حکمرانی یعنی یاد بگیریم چگونه بیاموزیم، چگونه بشنویم و چگونه در کنار هم تصمیم بگیریم.

حکمرانی در جوامع تخصصی پیش از آنکه محصول قوانین و قواعد باشد، نتیجه فرهنگی زنده است؛ فرهنگی که مقصود و ارزش‌های مشترک را روشن می‌سازد و گفت‌وگو را پاس می‌دارد. حکمرانی تأثیر گذار، نتیجه پیوند اندیشه و عمل است، پیوندی که در آن اعتماد، یادگیری و مشارکت به شیوه‌ای پویا و انسانی جاری می‌شود. در هفته آینده، به رهبر (استراتژی) روشن برای جوامع تخصصی می‌پردازیم.

m.baharloo.m@gmail.com

بدون حمایت از تولید نمی‌توان مشکلات معیشتی را حل کرد

را به داخل کشور ما بیاورند و حتی هم‌صنفان خود را نیز تشویق و ترغیب به این کار کنند.

حجت‌الاسلام والمسلمین محسنی‌اژه‌ای اظهار کرد: دولت به‌معنای حاکمیت به‌معنای عام کلمه، باید حامی و هادی و ناظر بخش خصوصی باشد، نه رقیب این بخش؛ چند سال است که از کاهش تصدی‌گری دولت در حوزه اقتصاد و کوچک‌سازی دولت سخن می‌گوییم و سند می‌نویسیم و مقرره وضع می‌کنیم، اما آن‌طور که باید و شاید در این عرصه موفق نبوده‌ایم.

رئیس قوه قضائیه در ادامه به بیان شاخصه‌ها و مختصات مرتبط با تسهیل امر سرمایه‌گذاری تولیدمحور پرداخت و در این راستا، بیان کرد: استفاده بهینه از سرمایه‌های راكد مردم، یکی از اولویت‌ها در حوزه تسهیل سرمایه‌گذاری تولیدمحور است؛ مردم ما دارای سرمایه‌های خرد و کلان هستند که گاهی نمی‌دانند چگونه باید از آن سرمایه‌ها استفاده کنند و لاجرم این سرمایه‌ها را در اختیار افراد سودجو قرار می‌دهند و به‌تبع آن، پرونده‌های کثیرالشکای در محاکم قضایی گشوده می‌شود. اگر آن وقت و هزینه‌ای که صرف احقاق حق مالباختگان پرونده‌های کثیرالشکای می‌شود، صرف تسهیل سرمایه‌گذاری تولیدمحور مردم شود، یقیناً وضعیت

اشاره کردم، در راستای حمایت از بخش خصوصی مولد، اسناد عادی و بالادستی کم نداریم؛ حرف هم در این حوزه زده‌ایم؛ حالا باید با تمام قوا به میدان بیاییم و مصداقی و مسئله‌محور، مشکلات مرتبط با عرصه سرمایه‌گذاری تولیدی را مرتفع سازیم؛ باید فراتر از سندنویسی و قانون‌گذاری، حمایت از بخش خصوصی سالم و مولد را به یک تعهد اخلاقی برای خود تبدیل کنیم. در این حیطه، ضرورت دارد با برنامه و رهبردر حرکت کنیم و پس از احصای مشکلات مرتبط با تسهیل سرمایه‌گذاری و رفع موانع تولید، به اولویت‌بندی آنها مبادرت ورزیم و زمان تعیین کنیم که فی‌المثل در شهریور ۱۴۰۵، فلان دسته از مسائل و مشکلات این حوزه را مرتفع می‌کنیم. باید همه بدانیم و باور کنیم که بدون رونق تولید و حمایت از سرمایه‌گذاران تولیدمحور نمی‌توانیم آنچنان که باید و شاید بر مشکلات معیشتی مردم فائق آییم.

قاضی‌القضات تصریح کرد: تحقق رشد اقتصادی پایدار در کشور در گرو ۲ مولفه تامین سرمایه و خلق ارزش افزوده برای سرمایه‌گذاری مجدد است؛ باید به‌گونه‌ای زمینه را برای سرمایه‌گذاران فراهم کنیم که آنها پس از سرمایه‌گذاری اولیه، برای مراتب و دفعات بعدی نیز مشتاق باشند که سرمایه‌های خود

چشم‌انداز ۱۰ میلیارد دلاری صادرات خدمات فنی و مهندسی

دهقان دهنوی همچنین بااشاره به ابتکار «هفته با صادرات» در امسال اظهار کرد: برای ترویج فرهنگ صادراتی، امسال برنامه‌ها به یک روز محدود نشد و یک هفته کامل به این موضوع اختصاص یافت. امروز دومین روز ایـن هفته با محوریت خدمات فنی و مهندسی برگزار شد و امضای این تفاهنامه نیز در همین چارچوب انجام گرفت.

وی این تفاهنامه را آغاز مسیری نوین دانست و گفت:

اطمینان دارم که می‌توانیم در آینده‌ای نزدیک به روزهای طلایی گذشته بازگردیم. اگر سهم ۱۰ درصدی صادرات غیرنفتی را هدف قرار دهیم، رقم ۶ میلیارد دلار به‌دست می‌آید؛ اما با بهبود شرایط، دستیابی به بیش از ۱۰ میلیارد دلار نیز دور از انتظار نیست. رئیس سازمان توسعه تجارت، تحقق این اهداف را نیازمند هماهنگی میان

نظارت بر معاملات آنلاین طلا در دستور کار

را هم‌زمان داریم؛ با فرصت‌های موجود می‌توان دغدغه‌هایی مثل ایجاد اشتغال برای جوانان را برطرف کرد و به اهداف برنامه هفتم رسید. سرپرست مرکز توسعه تجارت الکترونیک خاطرنشان کرد: در سال ۱۴۰۴ برنامه‌ریزی کرده‌ایم که سهم اقتصاد دیجیتال از تجارت کل کشور به ۱۵ درصد برسد. این در حالی است که کشورهایی مانند چین این رقم به ۴۰ درصد رسیده و میانگین جهانی حدود ۱۵ درصد است.

توفیقی به برنامه‌های دولت برای توسعه نیروی انسانی نیز اشاره کرد: دولت دستور داده است تا ۵۰۰ هزار نیروی متخصص در حوزه امنیت سایبری و فناوری دیجیتال وارد بازار کار شوند، همچنین پلتفرم‌ها باید به ارزش بازاری

قابل توجه دست یابند تا جوانان با انگیزه بیشتری وارد این حوزه شوند. وی در ادامه تصریح کرد: بانک مرکزی وظیفه و مسئولیت سیاست‌های پولی و مالی کشور، حفظ ارزش پول ملی و سیاست‌های ارزی را برعهده دارد؛ بنابراین هر جا که فعالیتی انجام بگیرد که اثرات آن روی پول ملی و ارز در

کشور باشد، بی‌شک بانک مرکزی به این موضوع ورود کرده و سیاست‌گذاری را هم‌زمان داریم؛ با فرصت‌های موجود می‌توان دغدغه‌هایی مثل ایجاد اشتغال برای جوانان را برطرف کرد و به اهداف برنامه هفتم رسید. سرپرست مرکز توسعه تجارت الکترونیک خاطرنشان کرد: در سال ۱۴۰۴ برنامه‌ریزی کرده‌ایم که سهم اقتصاد دیجیتال از تجارت کل کشور به ۱۵ درصد برسد. این در حالی است که کشورهایی مانند چین این رقم به ۴۰ درصد رسیده و میانگین جهانی حدود ۱۵ درصد است. توفیقی به برنامه‌های دولت برای توسعه نیروی انسانی نیز اشاره کرد: دولت دستور داده است تا ۵۰۰ هزار نیروی متخصص در حوزه امنیت سایبری و فناوری دیجیتال وارد بازار کار شوند، همچنین پلتفرم‌ها باید به ارزش بازاری قابل توجه دست یابند تا جوانان با انگیزه بیشتری وارد این حوزه شوند. وی در ادامه تصریح کرد: بانک مرکزی وظیفه و مسئولیت سیاست‌های پولی و مالی کشور، حفظ ارزش پول ملی و سیاست‌های ارزی را برعهده دارد؛ بنابراین هر جا که فعالیتی انجام بگیرد که اثرات آن روی پول ملی و ارز در کشور باشد، بی‌شک بانک مرکزی به این موضوع ورود کرده و سیاست‌گذاری

کشور در حوزه اقتصاد و تولید، بهبود پیدا می‌کند. فراهم‌سازی بازار برای تولید، از دیگر الزامات در حوزه تسهیل سرمایه‌گذاری تولیدمحور است؛ باید برای تولیدات خود بازار پیدا کنیم و این بازار را توسعه دهیم؛ این امر نیازمند تدوین برنامه‌های دقیق و جامع است.

رئیس عدلیه تصریح کرد: تسهیل دسترسی تولیدکننده و مصرف‌کننده به بازار از دیگر ضروریات حوزه سرمایه‌گذاری تولیدمحور است؛ باید درباره نقش واسطه‌ها و دلال‌ها، بررسی جامع صورت گیرد و ساز‌کاری در این بخش تهیه شود؛ نباید این‌گونه باشد که فلان کالا توسط تولیدکننده، کیلویی ۸۰ هزار تومان به‌فروش برسد، اما مصرف‌کننده، همان کالا را با نرخ کیلویی ۳۰۰ هزار تومان دریافت کند؛ این اختلاف فاحش قیمت، قابل قبول نیست.

قاضی‌القضات بیان کرد: در راستای تسهیل سرمایه‌گذاری تولیدمحور باید به‌ه موضوع افزایش قدرت خرید خانوار، توجه ویژه داشته باشیم. تقویت زیرساخت‌های حمل‌ونقل؛ ارتقای دانش تولیدکنندگان؛ افزایش بهره‌وری و کاهش هزینه‌های تولید با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین و هوش‌مصنوعی و همچنین تدوین ضوابط پایدار برای صادرات و واردات، از دیگر الزامات در امر تسهیل سرمایه‌گذاری تولیدمحور است.

رئیس قوه قضائیه بیان کرد: صدور دستورات خلق‌الساعه پیرامون واردات و صادرات و از سوی دیگر، ایجاد نرخ دستوری و تکلیفی، مشکلات عدیده‌ای را برای سرمایه‌گذاران و تولیدکنندگان ایجاد می‌کند؛بنابراین تدوین ضوابط پایدار برای صادرات و واردات و مقوله تولید، یک اصل اساسی و اولویت‌دار است. رئیس دستگاه قضا گفت: بارها تأکید کرده‌ایم که وقتی مشکلی حقوقی و قضایی برای یکی از فعالان بخش خصوصی و تولیدی ایجاد می‌شود، این آمادگی را داریم که پذیرای تضامین هم‌صنفان او باشیم؛ ما فساد را از خط تفکیک می‌دهیم و می‌دانیم که فرق است میان آن تولیدکننده و فعال اقتصادی که به‌واسطه نوسانات بازار، متضرر شده و در اجرای تعهداتش ناکام مانده و آنکه با نیت و غرض سوء و فساد وارد بازار شده است.

تمامی نهادهای مرتبط دانست و افزود: از شناسایی فرصت‌ها تا حمایت‌های حقوقی، مالی و سیاسی، همه باید هم‌راستا عمل کنند. خوشبختانه این نگاه در سطح بالای دولت و شخص رئیس‌جمهور وجود دارد و در سفرهای خارجی نیز همواره بر توسعه صادرات تأکید می‌شود. وی با ابراز اطمینان از تحقق اهداف تفاهنامه، خطاب به صادرکنندگان گفت: شبکه رایزنان تجاری ما باوجود محدودیت‌ها، با جدیت در حال شناسایی فرصت‌ها هستند. ما در پشت‌صحنه از شما حمایت می‌کنیم و شما صادرکنندگان در خط مقدم این مسیر قرار دارید. با تلاش و توان شماس‌ت که می‌توانیم به هدف ۱۰ میلیارد دلاری و فراتر از آن در صادرات خدمات فنی و مهندسی دست یابیم.

«باغ بهشت» ناتمام ماند...

منتشر نکرد تا همان چهره سر حال و خندان ناصر تقوایی در یادها باقی بماند. غیبت تقوایی برای بسیاری از همکاران و دوستدارانش تلخ بوده، اما بیشتر از آن حسرت به‌سرانجام نرسیدن فیلم‌هایی به‌جا مانده که او برای‌شان خون دل زیادی خورده بود؛اما در نهایت نصفه و نیمه باقی ماندند. «باغ بهشت» یکی از آن فیلم‌هاست که اگر تمام شده بود، به‌عنوان نخستین مستند بلند سینمایی ناصر تقوایی محسوب می‌شد و در کنار آن «زنگی و رومی»، «چای تلخ» و «انسان کامل» از دیگر آثار ناتمام تقوایی هستند. «باغ بهشت» نخستین پروژه نیمه‌تمام کارنامه تقوایی درباره معرفی فرش ایرانی است که فقط فیلمبرداری ۵۵ صحنه از آن باقی مانده بود تا پروژه تمام شود. آن‌طور که خود تقوایی گفته است، مهرداد پهلبد-وزیر فرهنگ و هنر دوران پهلوی -با خصومت و لجبازی و موانعی که به‌وجود آورد، نگذاشت این فیلم تمام شود. فیلم سینمایی «چای تلخ» نیز در آبان سال ۱۳۸۲ با بازی حسین یاری، مرتضی احمدی و مرضیه وفامهر مقابل دوربین رفت، اما بعد از فیلمبرداری ۵۵ صحنه متوقف شد و ۱۰ سال بعد، برخی سینماگران با حضور در روستای «سعدون» واقع در اردن کنار آبادان، از لوکیشن فیلم «چای تلخ» و دکورهای ساخته‌شده که بخش زیادی از آن ویران شده بود، بازدید کردند. سرانجام «چای تلخ» اقتدر تلخ است که سعید عقیقی، فیلمنامه‌نویس، منتقد و یکی از نویسندگان کتاب «سینمای ناصر تقوایی» نوشت: حیرت و لذت از «چای تلخ» به یک حسرت ابدی تبدیل شده است.

